

Nr 425.

Av herr **Bengtsson** i Kullen, om anslag för bestridande av vissa kostnader för fastställande av slutgiltiga villkor för leverans av bygdekraft från Trollhätte kraftverk.

Sedan kronan under åren 1906—1913 låtit i Göta älv vid Trollhättan utföra en kraftverksanläggning, benämnd Trollhätte kraftverks första och andra utbyggnader, samt kungl. vattenfallsstyrelsen — med förmålan att under åren 1914—1919 verkställes en tredje utbyggnad av nämnda kraftverksanläggning — hos Västerbygdens vattendomstol påkallat prövning av lagligheten av tredje utbyggnaden, förklarade vattendomstolen genom dom den 29 april 1922 — jämte det vattendomstolen meddelade kronan eller möjligen blivande ägare av viss i domen bestämd strömfallsfastighet tillstånd att under närmare angivna betingelser bibehålla tredje utbyggnaden — tillika, bland annat, ifrågavarande anläggning vara underkastad bestämmelserna i 4 kapitlet vattenlagen om bygdekraft. Vattendomstolens dom härutinnan blev av Kungl. Maj:t fastställd genom dom den 12 februari 1924.

Sedermera förklarade Kungl. Maj:t genom dom den 17 juni 1926, att den skyldighet att utgiva bygdekraft, som sålunda skulle åligga ägaren av Trollhätte kraftverk, bestämdes att omfatta tre procent av ökningen i uttagbar årlig kraftmängd.

Sedan kungl. vattenfallsstyrelsen vidare å kronans vägnar hos vattendomstolen gjort ansökan om och erhållit tillstånd till viss profilreglering av Göta älv mellan Trollhättan och Vargön, yttrade Kungl. Maj:t i dom ovannämnda den 17 juni 1926, att, enär de med anledning av Trollhätte kraftverks tredje utbyggnad träffade bestämmelserna angående skyldighet att utgiva bygdekraft vore att tillämpa jämväl å sådan ökning i den uttagbara årliga kraftmängden, vilken uppkomme genom ytterligare utbyggnad av kraftverket, nämnda bestämmelser förklarades äga tillämpning å den ökning, som vunnes genom den utbyggnad, varom i målet angående profilregleringen vore fråga.

Under åberopande av Kungl. Maj:ts ifrågavarande den 17 juni 1926 meddelade domar hava i särskilda till vattendomstolen ingivna ansökningar Pastor John Hedbergs stiftelse för värnlösa med flera anhållit att komma i åtnjutande av bygdekraft från Trollhätte kraftverk.

Kungl. vattenfallsstyrelsen har vid vattendomstolen hemställt, att till undvikande av onödiga kostnader målet måtte så uppdelas, att vattendomstolen först genom deldom enligt 11 kapitlet 66 § vattenlagen toge ställning till frågan om vilka, som kunde anses berättigade att i målet uppträda såsom sökande till bygdekraft, samt till frågan om den mängd prima och sekunda kraft, som funnes

för bygdekraftsändamål tillgänglig, ävensom varaktigheten av den sekunda kraften.

Vattendomstolen har genom sin dom den 15 oktober 1929 angivit den bygd, inom vilken rätten att erhålla bygdekraft skall vara gällande, samt förklarat, att de ansökningar, som ingivits av sökande, vilka avsett att använda bygdekraften utanför den bestämda bygden, av domstolen ogillats.

Vattendomstolen har i sin dom den 3 juni 1930 i väsentliga delar fastställt vattendomstolens dom. Talan mot vattenöverdomstolens dom har icke fullföljts.

Genom ovan relaterade domstolsförfarande har endast den bygd, inom vilken bygdekraft skall levereras, blivit fastställd. Det återstår att bestämma priset för bygdekraften samt på vad sätt och vid vilken plats den skall levereras. Sökandena ha till vattendomstolen ingivit förslag till leveransvillkor, men domstolens dom avsåg, såsom tidigare nämnts, endast det område, inom vilket kraften skall levereras.

För att erhålla slutligt avgörande och därmed visshet om de villkor, på vilka bygdekraften kan erhållas, erfordras, enligt vad Trollhätte kraftverk, som för kronans talan, uppgivit, omfattande utredningar. Kostnaden för dessa utredningar åvilar sökandena. Från kraftverket har uppgivits att kostnaden kan preliminärt beräknas till omkring 4,000 kronor, men anledning saknas icke för antagandet att kostnaden kommer att bli avsevärt högre. Det förefaller anmärkningsvärt, att statens kraftverk icke utan särskilda undersökningar kan uppgiva kostnaden för den vid kraftverket nyvunna kraften. Dylika utredningar synas ha bort föregå utbyggnaderna och legat till grund för dessa. Att med vederbörande sökande överenskomma om lämpligaste plats för kraftleverans och övriga villkor synes icke böra visa sig ogörligt, om tillmötesgående förefinnes. Av allt att döma synes emellertid Trollhätte kraftverk — och därmed även kungl. vattenfallsstyrelsen — söka ställa sådana hinder för ett slutligt avgörande, att den rätt till bygdekraft, som vattenlagen avser, blir illusorisk.

Man hade i stället, synes det, anledning vänta att ett statens verk skulle finna det angeläget att för sin del befrämja och underlätta tillämpningen av en av statsmakterna antagen lag, vari knappast förutsatts att lagliga fördelar skola mistas på grund av ovissheten om därmed förknippade kostnader eller oförmågan att gälda dem. Detta är emellertid händelsen i nu ifrågavarande hänseende. Sökandena våga icke inlåta sig på ett domstolsförfarande, vilket ekonomiska konsekvenser icke kunna överblickas.

Då det emellertid synes vara ett allmänt intresse av betydenhet att svenska medborgare skola komma i åtnjutande av de förmåner, som i lag stadgats, och då vattenfallsstyrelsen synes motsätta sig ett dylikt tillgodonjutande, torde icke någon annan utväg återstå än att riksdagen träder hjälpsamt emellan och anslår de för fortsatt domstolsbehandling erforderliga medlen, vilka lämpligen synas böra tillhandahållas genom länsstyrelsen i Älvsborgs län.

Med stöd av vad som här anförts får jag hemställa,

att riksdagen måtte bevilja ett anslag å förslagsvis 4,000 kronor att ställas till länsstyrelsens i Älvsborgs län förfogande för bestridande av de kostnader, som visa sig erforderliga för fastställande genom vattendomstolen av slutgiltiga villkor för leverans av bygdekraft från Trollhätte kraftverk.

Stockholm den 23 jan. 1936.

Emil Bengtsson.
